

PROBLEMÁTICA DAS ESPECIES INVASORAS EN GALIZA

Antonio Gigirey Suárez (biólogo)

A abertura de cada vez maior número de fronteiras ao mercado así como a explotación dunha maior diversidade de recursos son reflexo da frenética actividade comercial que caracteriza á sociedade actual de consumo. Este proceso "globalizador", aparte dos riscos que pode ocasionar á estabilidade da poboación mundial, é o responsable de importantes alteracións no medio natural entre as cales está a perda de biodiversidade como consecuencia da introducción de especies invasoras.

A importación de especies alóctonas non é recente en Galicia. Así os cultivos de maior extensión no noso territorio, caso da pataca ou do millo, teñen orixe foránea e o mesmo ocorre coas explotacións madeireiras de eucaliptos e piñeiros. Tanto na agricultura como na silvicultura as especies introducidas teñen uns requirimentos ecolóxicos específicos que son aportados, en parte, pola actividade humana, a cal limita a súa capacidade de expansión a zonas moi concretas (agás no caso do eucalipto), non supoñendo por si mesmas un problema grave para a biodiversidade. Pola contra, actividades cunha instauración máis recente na economía galega como a horticultura, mercado de animais de compañía ou explotacións de diversa índole (peletería, acuicultura, cinxética...) deron como resultado a naturalización de especies alóctonas, algunhas das cales cunha importante capacidade expansiva a costa das autóctonas, especies que reciben o nome de invasoras e que están a poñer en perigo certos sectores da biodiversidade galega.

VERTEBRADOS

O caso do visón americano (*Mustela vison*) é un dos mellor coñecidos dentro das especies invasoras. Esta especie foi introducida nos anos 60 na provincia de Pontevedra en explotacións destinadas á industria peleiteira; posteriormente, as progresivas fugas de animais das granxas permitiron a súa naturalización e conseguinte expansión e impacto sobre especies dulceacuícolas (cangrexo de río, sapoconcho común, especies piscícolas) e o desprazamento por competencia de mustélidos autóctonos como o tourón, ao ser o visón americano unha especie máis agresiva. Actualmente presenta poboacións estables nas cuncas dos ríos Lagares, Louro e Miño se ben a especie está presente nunha gran parte do territorio galego.

A introducción de razas alóctonas de coello de monte (*Oryctolagus cuniculus*), procedentes, na maioría dos casos, de granxas emprazadas na Meseta con fins cinxéticos, provocou a práctica desaparición das poboacións de coello autóctono galego.

Respecto das especies procedentes do comercio de animais de compañía cabe salientar o caso do galápago de Florida (*Trachemys scripta elegans*), que alcanzou Galicia a través de Portugal e

precisos sobre o seu impacto na fauna e flora local son: cotorrita arxentina (*Myopsitta monachus*), picos de coral (*Estrilda spp.*), carpín dourado (*Carassius auratus*), gambusia (*Gambusia holbrooki*) e black-bass (*Mycropterus salmoides*); este último é un importante depredador dos ecosistemas de augas doces e polo tanto podería supoñer no futuro un forte impacto sobre as poboacións de invertebrados e pequenos vertebrados dos nosos ríos no caso de estenderse máis alá dos encoros nos que se atopa actualmente.

O visón americano (*Mustela vison*) é o caso mellor coñecido.

O cangrexo roxo americano (*Procambarus clarkii*), introducido en España nos anos, 70 é responsable do vertixinoso declive das poboacións de cangrexo de río autóctono

actualmente supón unha seria ameaza para a conservación do sapoconcho común na zona do baixo Miño, especialmente nas Gándaras de Budiño.

Outras especies alóctonas naturalizadas recentemente no noso territorio e das cales non existen aínda estudos

INVERTEBRADOS

Un caso é de destacar no eido dos invertebrados pola súa transcendencia para o futuro dos ecosistemas de auga doce; trátase do cangrexo roxo americano (*Procambarus clarkii*), introducido en España nos anos 70 e responsable do vertixinoso declive das poboacións de cangrexo de río (*Austroptamobius pallipes*), tanto pola competencia que xera esta especie de maior tamaño como pola transmisión da afanomicose, enfermidade producida por un fungo introducido co cangrexo roxo americano e que minguou as poboacións de can-

grexo autóctono. Así mesmo esta especie non elimina os detritos do leito dos cursos de auga como fai o cangrexo autóctono o que reduce a calidade das augas afectando de forma indirecta a outras especies que ocupan este tipo de hábitats.

Existe no caso dos invertebrados unha perigosa vía de chegada de novas especies, trátase do chamado "fouling" - termo que designa ao conxunto de organismos mariños que se fixan aos cascos dos barcos- e que nun momento determinado poden supoñer un grave problema para o ecosistema mariño galego (un exemplo é a expansión do mexillón cebrá -*Dreissena polymorpha*- en zonas de Norteamérica e o Medite-

As especies de flora naturalizada conforman unha longa lista, e moitas delas compórtanse como invasoras ao crecer rapidamente.

Hábitats prioritarios da Rede natura 2000, como os bosques de galería dos cursos dos ríos, vense afectados por diferentes especies, entre elas a falsa acacia

rráneo). A recente traxedia do Prestige podería supoñer o establecemento de especies oportunistas chegadas co "fouling" ao deixar baleiros moitos hábitats do fondo mariño e permitir a expansión destas especies como invasoras.

FLORA

As vías de entrada da flora allea son moito máis variadas que no caso dos animais; pénsese que calquera produto importado é susceptible de levar consigo sementes con capacidade xerminativa. Esta cualidade é a responsable de que o número de especies de flora naturalizada conforme unha longa lista na nosa xeografía, moitas das cales se comportan como invasoras ao crecer rapidamente ocupando grandes superficies e afogando o desenvolvemento das especies autóctonas.

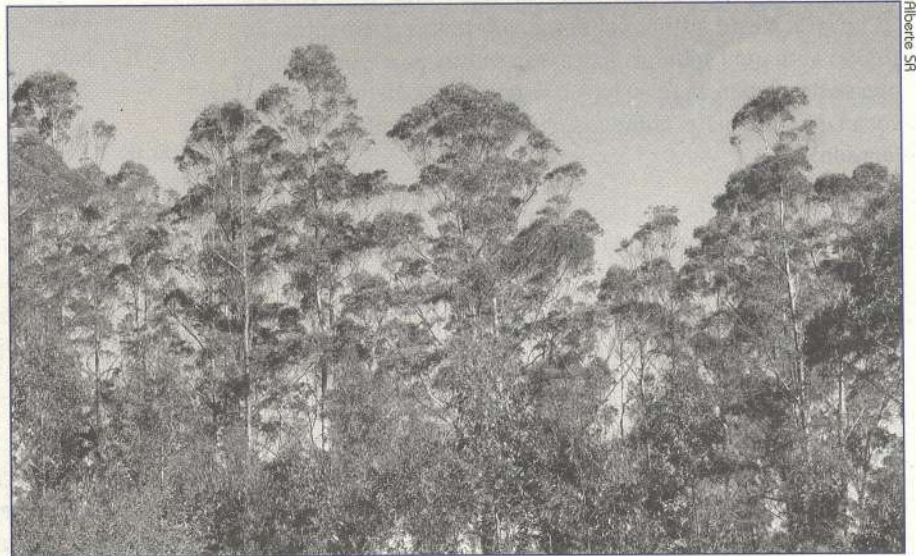
Unha destas especies é o sargazo xaponés (*Sargassum muticum*), especie introducida co cultivo da ostra xaponesa e que en a penas vinte anos colonizou de forma masiva grandes extensións da nosa costa formando masas flotantes que ademais de crear importantes modificacións na constitución da biota dos fondos supoñen un problema importante para as embarcacións e as economías locais.

No que respecta á flora vascular, os casos máis críticos son aqueles que afectan a hábitats peculiares ou en regresión onde sobreviven especies de flora con algún tipo de protección ou cunha distribución reducida no conxunto do territorio galego. Son destacables os casos que están a afectar a espacios recollidos na directiva europea para a protección de hábitats naturais de interese comunitario (Directiva Hábitat). Dentro dos hábitats prioritarios aparecen as lagoas costeiras e as dunas fixas atlánticas; no primeiro caso unha especie invasora -*Bacopa monnieri*- ocupa xa importantes extensións en lagoas como Louro, Xuño ou San Pedro de Muro, mentres que no segundo caso dúas especies do xénero *Conyza* (*C. albida*, e especialmente *C. canadensis*) esténdense de forma moi importante. Outros hábitats recollidos na directiva son as dunas móbiles onde a herba do coitelo (*Carpobrotus edulis*), mostra unha expansión imparable ao longo do litoral pontevedrés presentándose xa en puntos

da costa coruñesa, e os bosques de galería dos cursos dos ríos onde unha especie arbórea, a falsa acacia (*Robinia pseudacacia*), xa está amplamente distribuída e nalgúns casos cun importante desprazamento do bosque orixinal, como ocorre en tramos do Ulla ou do Miño.

UN FUTURO INCERTO

Ata o momento foi pouca a atención dada a este problema dende a administración pública e a comunidade científica no territorio galego, sempre e cando non houbo un interese económico de por medio, pero o problema é moi grave se consideramos que se está a poñer en perigo a propia biodiversidade galega. Sería desexable a posta en funcionamento de estudos orientados a coñecer o status actual destas especies e o seu impacto real sobre os ecosistemas galegos para tomar as medidas pertinentes nos casos que fose necesario e evitar o empeoramento dunha biodiversidade cada vez máis ameazada.

Alborte SR

Alborte SR